

Odgovornost direktorja za opustitev dolžnega ravnanja

Primož Raktelj

Kot direktor družbe ste podpisali pogodbo, s katero ste kupcu prodali kompleks nepremičnin. Dogovorili ste dobro, večmilijonsko prodajno ceno in rok za primopredajo nepremičnin, kupec pa je vztrajal na pogodbeni kazni za vsak dan zamude.

Pred primopredajo je bilo potrebno opraviti številna dela. Ker jih vaši sodelavci niso opravili pravočasno, je bila kupcu plačana visoka pogodbeni kazen. Lastnik družbe vas je odpoklical s funkcije. Uveljavlja vašo odškodninsko odgovornost in zahteva povrnitev plačane pogodbeni kazni.

Dogovorili ste dober posel, torej ne gre za slabo poslovno odločitev. Se sprašujete, v čem je vaša krivda? Ali objektivno odgovarjate tudi za slabo delo podrejenih? Opisani primer ni izmišljen. Povzel sem ga po nekaj več kot leto dni stari pravnomočni sodbi, iz katere lahko razberemo, kako stroga je odgovornost direktorja. Primer pa je zanimiv tudi iz zornega kota družbenikov, saj kaže, da lahko družba v primeru direktorjeve opustitve dolžnega ravnanja zelo hitro zahteva povrnitev povzročene ji škode.

Stroga profesionalna skrbnost

Zakon o gospodarskih družbah določa, da mora direktor pri vodenju poslov ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika. Direktor je odgovoren za škodo, ki je v družbi nastala kot posledica kršitve njegovih nalog, razen če dokaže, da je pošteno in vestno izpolnjeval svoje dolžnosti. Odškodninsko je torej odgovoren družbi, ki jo je vodil, dokazno breme za razbremenitev te odgovornosti pa je na direktorju! S tem zakon določa strog standard profesionalne skrbnosti: direktor odgovarja tudi za opustitev dolžnega ravnanja pri vodenju poslov.

Opustitev ne pomeni, da direktor ni storil čisto nič, temveč da ni storil nečesa točno določenega. Opustitev je torej neobstoje dolžnega pozitivnega ravnanja pri vodenju poslov. Kaj je tisto, kar bi direktor moral storiti, pa ni, torej kaj so naloge direktorja pri vodenju poslov, pa je v vsakem posameznem primeru odvisno od pravil, ki predpisujejo dolžno ravnanje in zahtevajo prizadevanje ali pa rezultat.

Naloge direktorja na splošno določa Zakon o gospodarskih družbah, in sicer planiranje, koordiniranje, organiziranje, nadzor itd. To sicer ne pomeni, da bi moral direktor koordinirati delo prav vseh zaposlenih in nadzorovati vsako ravnanje vsakega zaposlenega v družbi ter odgovarjati zanj. Po mnenju sodišča to gotovo ne velja za vsa rutinska opravila, ki jih od zaposlenih terjaja vsakodnevno izvajanje dejavnosti gospodarske družbe.

Ali je torej zagotovitev pravočasne primopredaje, kot je bilo opisano v navedenem primeru, dolžnost direktorja? Po mnenju sodišča vse pogodbeni obveznosti, ki jih gospodarska družba prevzame v okviru svojega poslovanja, niso kar same po sebi obveznosti direktorja. Vsebina pogodbe, s katero se zaveže gospodarska družba, pa po mnenju sodišča lahko pomaga določiti, kakšna so dolžna ravnanja direktorja v zvezi z njeno izpolnitvijo.

Odgovornosti za vodenje poslov tudi ne temelji zgolj na podrobnem opisu del in nalog v direktorjevi pogodbi o zaposlitvi. Sodna praksa to pojmuje širše. Direktor se zato ne more na splošno sklicevati, da izvajanje posameznih opravil ne sodi v njegov, s pogodbo o zaposlitvi določen krog dela. Ne more se izogniti odgovornosti za (ne)dosego rezultata pri izpolnjevanju pogodbeno dogovorjenih obveznosti družbe, ki niso del rutine v rednem poslovanju, ampak predstavljajo posle, ki

imajo za družbo poseben pomen. Prodaja kompleksa nepremičnin kot pomembnega dela osnovnih sredstev družbe po mnenju sodišča ne sodi med rutinske posle. Še toliko bolj, ker je dogovorjena visoka pogodbeno kazni za nepravočasno izpolnitev.

Izredna odpoved

V navedenem primeru je bil po mnenju sodišča direktor seznanjen z bistvenimi elementi prodajne pogodbe in s kadrovskimi zmogljivostmi družbe. Njegova naloga je bila, da izpelje ustrezne organizacijske ukrepe za zagotovitev pravočasne primopredaje, česar pa ni storil. To pa zadošča za sklep, da direktor ni ravnal s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika, saj je opustil dolžno ravnanje. Sodišče ga je obsodilo na povrnitev škode v višini pogodbene kazni, ki jo je družba plačala kupcu nepremičnin.

Ob tem je potrebno izpostaviti, da v skladu s sodno prakso opredelitev, da direktor vodi posle družbe samostojno in na lastno odgovornost, tudi v delovnopravnem smislu predpostavlja strogo presojo odgovornosti za opravljanje nalog. Pri tem ni bistveno, ali je pravni posel, ki ga direktor sklene, objektivno škodljiv ali pa uspešen, temveč je bistveno le, ali je kršil zakonsko obveznost, ki predstavlja hujšo kršitev delovnih obveznosti in s tem razlog za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi.

Kaj storiti?

Sicer tudi slovenska sodna praksa poudarja, da bi pretirano stroge zahteve lahko predstavljale hladno prho za potrebno podjetnost, ki je nujno povezana s tveganji. Vendar po mnenju sodišča v navedenem primeru ne gre za poslovno odločitev, ki bi se pozneje izkazala za slabo, ampak za opustitev dolžne skrbnosti. Zato tudi pomislek o negativnih posledicah pretirane strogosti ne obvelja.

Če se direktor želi razbremeniti odgovornosti, češ da ni podana predpostavka nedopustnega ravnanja, mora navesti in dokazati, da je izpolnil dolžno (pozitivno) ravnanje. Trditveno in dokazno breme za razbremenitev odgovornosti je v celoti na direktorju, ob tem pa obstaja tveganje, da bo moral navajati tisoč in en dokaz, česa vse ni opustil. Zato z birokratsko natančnostjo beležite izpolnjevanje svojih nalog in poskrbite, da ustvarite dokaze, da ste bili skrbni.

Primož Raktelj je pravnik, pomočnik generalnega direktorja za korporativne pravne zadeve pri družbi ACH